

บทที่ 1

บทนำ

สภาพของปัญหา

จากการที่ตำรวจเป็นหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้น ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีบทบาทสำคัญรับผิดชอบต่อความผาสุกของประชาชน และความปลอดภัยของประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง ทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ จำเป็นจะต้องยึดมั่นอยู่บนความซื่อสัตย์สุจริต และคุ้มครองความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอทั่วถึง ความสัมพันธ์แห่งการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ กับสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะต้องมุ่งพิจารณาถึงขอบเขตการให้อำนาจปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ในแนวลักษณะมุ่งประสงค์ต่อหลักความสอดคล้องแห่งการคุ้มครองนิทกษ์ สิทธิเสรีภาพของประชาชน กับการรักษาความสงบเรียบร้อยในฐานะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้รักษากฎหมายตามอุดมการณ์ปกครองในระบอบประชาธิปไตย มิใช่ตำรวจเป็นผู้ละเมิดกฎหมายหรือจะสร้างความเดือดร้อนทุกข์ยากแก่ประชาชนที่เข้าหาหรือติดต่อกัน จึงกล่าวได้ว่าความสงบสันติสุขที่ยั่งยืนของชนในชาติ จะบังเกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกต้องชอบธรรม สมเหตุผล มีน้ำใจเป็นกลางของตำรวจ'

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

'ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม คู่มือสร้างเสริมความ
ก้าวหน้าของตำรวจ พนักงานสอบสวน นักกฎหมาย นักการศึกษาและสิ่งที่ประชาชนควรรู้
(กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2519), หน้า 143.

ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจนั้น หากมีการละเลยในหน้าที่รับผิดชอบ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยใช้อำนาจอย่างไม่ถูกต้องเที่ยงธรรมแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดความไร้ระเบียบ ขึ้นในสังคมโดยทั่วไป และก่อให้เกิดการฟุ้งร่อนของอำนาจปกครองอันอาจนำไปสู่จุดเริ่มต้นของ วัฏจักรการปฏิวัติได้² ดังนั้นโดยภาพรวมแล้ว หน้าที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของตำรวจก็คือการ ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของสังคมอย่างไม่ อาจหลีกเลี่ยงได้ ตำรวจจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยพื้นฐาน ในวิถีชีวิตของประชาชน และบทบาทดังกล่าวนี้ ย่อมมีส่วนช่วยส่งเสริมหรืออาจมีบทบาทเห็นยว รุ่งการพัฒนากองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยได้ อีกนัยหนึ่งก็คือ การปฏิบัติหน้าที่ ของข้าราชการตำรวจนั้น ถ้าได้กระทำไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมโดยยึดหลักการแบบประชาธิปไตย แล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและความมีเสถียรภาพในการปกครองแบบประชาธิปไตย ของประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย³ ฉะนั้นจึงน่าจะได้มีการศึกษาในเชิงทฤษฎี การสำรวจหา ข้อมูลของตำรวจว่ามีบทบาทที่สนับสนุนต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด แตกต่างกันหรือไม่ เพียงไร การค้นคว้าหาคำตอบดังกล่าวนี้จะทำให้ทราบข้อมูลอันเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งต่อการกำหนดแนวนโยบายของรัฐเพื่อพัฒนากองการตำรวจ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย อาจมีประโยชน์ในการนำมาใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาคุลากรของกรมตำรวจเพื่อให้ สอดคล้องกับแนวทางพัฒนากองการปกครองของบ้านเมืองให้เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม สำหรับการศึกษาดังกล่าวของตำรวจที่มีส่วนต่อการเสริมสร้างระบอบ ประชาธิปไตย หากจะทำการสำรวจตรวจสอบข้าราชการตำรวจทั้งหมดแล้ว จะเป็นภารกิจที่

² เท็ด โรเบิร์ต เกอร์, จิตวิทยาการเมืองกับการปฏิวัติ แปลโดย กนลา สุขพานิช-ชั้นทปราบ (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2526), หน้า 309.

³ "อภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี" เล่ม 34, ข้อ 691, หน้า 273 และ "อภิธรรม ปิฎกวิภังค์" เล่ม 35, ข้อ 926, หน้า 490 อ้างใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, ข่าวสารการเมือง ของคนไทย (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการนิพนธ์, 2526), หน้า 2.

ใหญ่มาก จำต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาที่จะเลือกสำรวจบทบาทของตำรวจที่มีต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยของตำรวจที่ปฏิบัติงานในหน่วยกองบังคับการตำรวจสันติบาลเท่านั้น เพราะกองบังคับการตำรวจสันติบาลเป็นหน่วยงานหลักระดับกองบังคับการ ขึ้นตรงต่อกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจ⁴ มีหน้าที่สำคัญ คือ การสืบสวน ป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความผิดทางการเมือง อาทิ การสืบสวน วิเคราะห์ และรายงานความเคลื่อนไหวของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักรราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน หรือการกระทำอันเป็นการก่อกวน หรือคุกคามความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นภัยต่อสังคม สอบสวนหรือร่วมสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินีนาถ รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ความผิดต่อพระราชกฤษฎีกาที่ออกเป็นการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ การนิมน์ การเนรเทศ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การอารักขารักษาความปลอดภัยสถานที่ และบุคคลสำคัญทั้งฝ่ายไทยและต่างประเทศ⁵ เป็นต้น บทบาทของสันติบาลในยุคที่ผ่านมา มีลักษณะเป็นเครื่องมือทางการเมืองของชนชั้นนำทางการเมือง การทหาร (police - military elite) ในการปรักษ์ทางการเมืองและจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือแม้กระทั่งในการแต่งตั้ง โยกย้าย ตำแหน่งในระดับสูงของ

⁴พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2519), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 93 ตอนที่ 44 (10 มีนาคม 2519), หน้า 1-11. และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2519), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 93 ตอนที่ 61 (20 เมษายน 2519), หน้า 68-78.

⁵กรมตำรวจ, ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยกำหนดหน้าที่การงานในราชการกรมตำรวจ พ.ศ. 2508 (พระเนตร : โรงพิมพ์กรมตำรวจ, 2508), หน้า 101.

ข้าราชการตำรวจ ก็ถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมือง โดยใช้พรรคพวกของตนเข้ามาดำรงตำแหน่ง เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มของตน ให้ตำรวจสันติบาลในอดีตตกอยู่ในการครอบงำของฝ่ายการเมืองตลอดมา บทบาทของตำรวจสันติบาล ถูกใช้ไปเพื่อการปฏิบัติการทางการเมืองให้กับฝ่ายที่มีอำนาจ ด้วยสาเหตุนี้เอง ต่อมา ก็ได้มีการลดบทบาทและความสำคัญของสันติบาลลง

ในปัจจุบันการทำงานของตำรวจสันติบาลต้องผ่านหน่วยงานอื่นหลายหน่วยงาน ถูกลดบทบาทลง อำนาจและหน้าที่ต่าง ๆ มีงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ขาดความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ทำให้การทำงานล่าช้า มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ และการปฏิบัติงานบางอย่าง ยังได้รับอิทธิพลจากหน่วยการเมืองเข้ามาแทรกแซงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพและบทบาทของตำรวจสันติบาล ในลักษณะที่ตำรวจสันติบาลจะต้องมีความอิสระปลอดจากการแทรกแซง และได้บุคลากรที่มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และเพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินบทบาทของตำรวจสันติบาลต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย⁶

กองบังคับการตำรวจสันติบาล จึงเป็นกลไกอันสำคัญยิ่งของกรมตำรวจ ในการตอบสนองนโยบายรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยต่อการแก้ไขปัญหามีลักษณะพิเศษมีผลกระทบต่อระบบสังคม เศรษฐกิจและการเมืองเป็นส่วนรวม⁷ อีกทั้งเล็งเห็นได้ว่าภาระหน้าที่ของตำรวจสันติบาลนั้นกว้างขวาง ต้องปฏิบัติด้วยความละเอียดอ่อน รับผิดชอบพื้นที่ครอบคลุมกว้างไกล

ศูนย์วิทยุตำรวจ

⁶ สรุปลจากคำให้สัมภาษณ์ของ พ.ต.อ. สมยศ อรรถสาสน์, รองผู้บังคับการตำรวจสันติบาล, เมื่อ 27 สิงหาคม 2534 ณ กรมตำรวจ.

⁷ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, แผนพัฒนาการบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2527-2531 (เอกสารโรเนียว : 2526), หน้า 8.

ไปทั่วทั้งประเทศ และประการสำคัญคือ ภารกิจปกติประจำของตำรวจสันติบาลนั้นต้องสัมผัสคลุกคลีเกี่ยวข้องกับภารกิจรักษาไว้ซึ่งการเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างเด่นชัดที่สุด ต้องเผชิญกับปัญหาทางการเมือง ต้องรู้จักการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ปัญหาด้วยความถูกต้องยุติธรรม เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติไว้ ฉะนั้น บทบาทของตำรวจสันติบาลที่มีต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงและนำไปให้ความสนใจมาก

อนึ่ง เนื่องจากข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในกองบังคับการตำรวจสันติบาล ประกอบไปด้วย อัตรากำลังของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรยศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ถึง พลตำรวจตรี มี 300 คน และข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรยศตั้งแต่นายดาบตำรวจลงมา มี อัตรากำลังถึง 1,788 คน^๑ จึงเลือกศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรเท่านั้น เพราะข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีบทบาทและจำต้องตัดสินใจในนโยบายที่เกี่ยวข้องคลุกคลีกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากที่สุด จึงมีความรับผิดชอบโดยตรงในการวินิจฉัยและวิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองเป็นอย่างมาก รวมทั้งมีอิทธิพลในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาคือขัดแย้ง และยังเป็นกลุ่มข้าราชการตำรวจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ มีบทบาทในการสั่งการและควบคุมการปฏิบัติงานของตำรวจระดับชั้นประทวน ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของรัฐในการผดุงรักษาสันติ เสรีภาพของประชาชน โดยส่วนรวมไว้ด้วย นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มข้าราชการตำรวจที่สามารถเลื่อนตำแหน่ง เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกรมตำรวจได้ต่อไป ในอนาคต

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นการศึกษาถึงบทบาทของตำรวจสันติบาลที่มีต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่มีความควรแก่การศึกษาวิจัยอย่างยิ่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ ข้อมูลจากแผนกควบคุมอัตราชั้นสัญญาบัตรและแผนกควบคุมอัตราชั้นประทวน กองกำกับการ 3 กองกำลังพล กรมตำรวจ, เมื่อ 31 สิงหาคม 2534.

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงทัศนคติและบทบาทของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล ว่ามีส่วนต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยของไทยแตกต่างกันอย่างไร ในด้านใดบ้าง

สมมติฐานในการวิจัย

ในการปฏิบัติงานของสันติบาล ที่ต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตำรวจสันติบาลจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี และจากแนวคิดเชิงทฤษฎี การสร้างกรอบแนวความคิด จึงมีสมมติฐานการศึกษาดังต่อไปนี้

ตำรวจสันติบาลมีทัศนคติทางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ส่วนในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และในฐานะที่เป็นประชาชนนั้น ตำรวจสันติบาลมีบทบาททางการเมืองในการเสริมสร้างประชาธิปไตย ในแต่ละบทบาทแตกต่างกัน กล่าวคือ ในบทบาทที่เป็นประชาชน ตำรวจสันติบาลมีบทบาทที่เื้อออำนาจต่อระบอบประชาธิปไตย แต่ในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนั้น ตำรวจสันติบาลมีบทบาทที่ไม่เื้อออำนาจต่อระบอบประชาธิปไตย

อนึ่ง ในแต่ละบทบาทดังกล่าวข้างต้น มีความผันแปรไปตามสภาพของตำรวจ ตามสภาพที่ว่านี้ได้แก่ สภาวิชาชีพ การศึกษา, ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ประโยชน์ในการวิจัย

1. เสนอแนะแนวทางปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการปฏิรูปหน่วยงานใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทของสันติบาลในความเห็นของนายตำรวจสันติบาลเอง ต่อบทบาทที่เื้อจะมีต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

3. เสนอความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจของตำรวจสันติบาลที่มีต่อการเมือง
ในระบอบประชาธิปไตย

4. ปรับปรุง แก้ปัญหา การปฏิบัติงานในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระเบียบวิธีในการดำเนินการศึกษา

สำหรับในการศึกษาในเรื่องนี้ เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และมีความน่าเชื่อถือได้
จึงได้อาศัยการวิจัยเอกสารและวิจัยสนามประกอบกัน กล่าวคือ

1. การวิจัยเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการ
ศึกษาวิจัยจากหนังสือ ตำรา เอกสาร ผลงานการวิจัย บทความ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ
คำสั่ง

2. การวิจัยสนาม โดยการออกแบบสอบถามที่ได้ทำทดสอบความเที่ยงตรงและความ
น่าเชื่อถือได้แล้ว ไปสอบถามตามประเด็นที่เกี่ยวข้องและต้องการจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบ
สอบถามจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

3. การศึกษาโดยใช้วิธีสัมภาษณ์ จะเป็นการเก็บข้อมูล ซึ่งได้จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง
หรือมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการกิจและหน้าที่ของสันติบาล โดยข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจะนำมา
ใช้เสริมการศึกษาครั้งนี้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้พิจารณาขอบเขตสำหรับการวิจัยไว้ดังกล่าวนี คือ

1. เนื่องจากการศึกษาบทบาทของตำรวจที่มีต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย
ในประเทศไทยจากทุกหน่วยงานของกรมตำรวจเป็นภารกิจที่มีขอบข่ายกว้างขวาง ต้องใช้เวลา
และทรัพยากรมาก จึงจำกัดขอบเขตเฉพาะข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ใน

กองบังคับการตำรวจสันติบาล เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis)^๑

2. ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจทั้งหมด ยกเว้นเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งไม่ได้นำมาใช้เป็นประชากรในการศึกษาด้วย เพราะต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานแวดล้อมที่แตกต่างกันตามจังหวัดต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค และเป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมข้อมูล รวมประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้จำนวน 205 คน ซึ่งทำการศึกษาประชากรทั้งหมดโดยไม่สุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้สูง

นิยามศัพท์สำคัญ

เพื่อสะดวกแก่การทำความเข้าใจ ผู้วิจัยขอนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ดังต่อไปนี้คือ

1. บทบาท หมายถึง พฤติกรรมอันซับซ้อนของบุคคลที่สัมพันธ์กับงาน หรือตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่หรือตาม โครงสร้างของสังคม
2. การเมืองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การเมืองการปกครองที่มีความหมายครอบคลุมถึงการมีอุดมการณ์วิถีชีวิต และรูปแบบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย
3. ทิศเขตทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษามีต่อการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง และกระบวนการทางการเมืองของไทย
4. การพัฒนาประชาธิปไตย หมายถึง การมีวัฒนธรรมทางการเมือง หรือการมีจิตใจแบบประชาธิปไตย ของประชาชน ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

^๑ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน บุญธรรม กิจประดิษฐ์, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2523), หน้า 48-49.

5. ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล หมายถึง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล ซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีถึงพลตำรวจตรี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เน้นเฉพาะผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่ถึง 70% โดยไม่รวมถึงผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีจำนวนน้อยมากและเพื่อความสะดวกบางครั้ง เรียกว่า "นายตำรวจสันติบาล" หรือ "ข้าราชการตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร"

6. อายุ หมายถึง อายุตัวเต็มปีของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่

7. อายุราชการ หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มรับราชการจนถึงปัจจุบัน

8. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่จบชั้นสูงสุดตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย หรือสถาบันที่ ก.พ.รับรอง

9. สาขาวิชาการศึกษา หมายถึง ประเภทของสาขาวิชา¹⁰ ที่ข้าราชการตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรเคยได้รับการศึกษา ซึ่งในที่นี้หมายความรวมถึง "คุณวุฒิการศึกษา" ด้วย

10. ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติราชการของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ในกองบังคับการสันติบาล ได้แก่ ตำรวจรองสารวัตร หรือประจำแผนก สารวัตร รองผู้กำกับการ ผู้กำกับการ รองผู้บังคับการ และผู้บังคับการ

11. ฐานะทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้รวมต่อเดือนของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล ซึ่งหมายความรวมถึงเงินเดือนที่ได้รับกับเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากทางด้านอื่น ๆ เช่น ครอบครัว หรือ รายได้พิเศษอย่างอื่น เป็นต้น

12. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง งานที่ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองบังคับการตำรวจสันติบาลปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ซึ่งในการศึกษานี้แยกเป็นงานฝ่ายปฏิบัติการ กับงานฝ่ายธุรการ

13. งานฝ่ายปฏิบัติการ หมายถึง งานหลักซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ขององค์การ คือ กองบังคับการตำรวจสันติบาลโดยตรง

¹⁰รายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งประเภทสาขาวิชาของการศึกษา โปรดศึกษาเพิ่มเติม ในกองวิชาการ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, ประมวลชื่อหลักสูตรและปริญญาสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (กรุงเทพฯ : กิจสยามการพิมพ์, 2525).

14. งานธุรการ หมายถึง งานที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การ คือ กองบังคับการตำรวจสันติบาลโดยตรง เป็นงานช่วยเหลือสนับสนุนควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยงานฝ่ายปฏิบัติการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

15. การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของกองตำรวจสันติบาล รวมทั้งความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานให้สำเร็จและก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน

วิธีการเสนอทวิวิจัย

เพื่อให้เนื้อหาของเรื่องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันไปอย่างมีระเบียบเป็นระบบ และลำดับตามก่อน-หลัง ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง สภาพของปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย สมมติฐานในการวิจัย ประโยชน์ในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์ วิธีการเสนอทวิวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึงแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย ทฤษฎีบทบาทและความขัดแย้งในบทบาท แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับตำรวจสันติบาลกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย

บทที่ 3 กล่าวถึง รายละเอียดเกี่ยวกับ วิวัฒนาการ บทบาทและหน้าที่ของตำรวจสันติบาลกับการเมืองไทย โดยแบ่งอธิบายประเด็นสำคัญคือ ประวัติและความเป็นมาของตำรวจสันติบาลในอดีต และบทบาทของตำรวจสันติบาลในปัจจุบัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจต่อบทบาทของตำรวจสันติบาลที่มีต่อการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตย

บทที่ 4 เป็นการกล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การกำหนดประชากร ในการวิจัย จนถึงการทำรายการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง การวิเคราะห์ข้อมูล อธิบายถึงผลการศึกษที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ